

GRIGORE ARBORE

PERICULOASELE DERIVE

Reflecții asupra unui prezent fără viitor

**Prefață de
VASILE PUȘCAȘ**

Cluj-Napoca, 2019

Cuprins

DEZECHILIBRELE LUMII ȘI ÎNGRIJORĂRILE NOASTRE

(Prefață de Vasile Pușcas) 5

ÎNCEPUTUL SFÂRȘITULUI 9

Tragedia greacă, deriva eurocrației și perspectivele unui dezastru geopolitic..... 11

Finis Europae (I): Suntem cu toții greci (1) 19

Finis Europae (II): Suntem cu toții greci (2) 26

Finis Europae (III): Suntem cu toții greci (3) 31

Finis Europae (IV): Colapsarea spațiului Schengen:

Grecia este izolată și singură! 36

CONGELAREA EUROPEI 43

UE, între umanitate, interese, temeri și ipocrizie (I):

Starea de sănătate a unității europene 45

UE, între umanitate, interese, temeri și ipocrizie (II):

Triumful provizoriu al intereselor imediate 51

Congelarea Europei „de la Atlantic la Urali” și alternativa decongelării (I):

Rateurile „spiritului de solidaritate”, motorul ideal al guvernării UE 58

Congelarea Europei „de la Atlantic la Urali” și alternativa decongelării (II):

Cultivarea ideii superiorității culturale, morale și de doctrină religioasă a

Occidentului 64

CALIFATUL SE REINSTAUREAZĂ? 71

Sultanatul nord-atlantic-euroasiatic și sporirea confuziei..... 73

Triumful fundamentalismului (pretins) democratic 80

Suveranismul post-otoman și iataganul american..... 87

COMEDIA „EXCEPȚIONALITĂȚII” INSULARE..... 103

Brexit – o farsă cu posibile consecințe tragice 105

Sinuciderea (provizorie?) „perfidului Albion”..... 110

Manual britanic pentru sinuciderea „clasei politice” (I):

Amurgul aventurii Cameleonului Triumfător.....115

Manual britanic pentru sinuciderea „clasei politice” (II):

Cameron pleacă de la Downing Street și pisoii Larry rămâne cu

Theresa May: este de văzut cum vor guverna împreună 121

Inamicul necesar din Războiul Rece inutil.....127

ISTERIA ANTI-RUSĂ ȘI JANDARMERIA GLOBALĂ	143
Isteria anti-rusă și jandarmeria globală (I): Drama declinului, aroganța „învingătorilor” și semnalul deșteptării	145
Isteria anti-rusă și jandarmeria globală (II): Ideea „imperială”, teoria „îngrădirii” și „rațiunea de stat”	151
Isteria anti-rusă și jandarmeria globală (III): Între intervenționism și propaganda pacifistă	157
Isteria anti-rusă și jandarmeria globală (IV): „Războiul Rece” asimetric din „epoca post-adevărului”	164
Isteria anti-rusă și jandarmeria globală (V): Strania tripletă „post imperială” din Orientul Mijlociu și protectorii tăietorilor de capete	174
TRUMPISMUL ȘI NOUA ORDINE POLITICO-ECONOMICĂ MONDIALĂ	183
„Visul American” și „The Butterfly Effect”	185
Între „destructio destructionis” și „demolarea constructivă”	191
„Vițelul de aur” și „războiul existențial”	201
Reality show „Casa Albă și restul lumii”	209
Narcis Comandant Suprem al Lumii – o poveste de vară cu sfârșit (încă) ambiguu	220
Frisoanele nucleare: între „America First” și „American First Strike”	232
Conflictul cu Coreea de Nord și „strategia nebunului”	241
Pax Olimpica: Războiul Mondial se amână	248
Contagierea de rinocerită și „problema siriană”	256
„Y VIVA ESPAÑA” ȘI EUROPA MICILOR PATRII	269
Taurul „unitar” de la Tarragona	271
Leul veleitar și Berbecul aiurit	281
Ultimele știri din Tabarnia	288
Micile patrii și marile ambiții	299
PERIFERII, BĂRCI, REFUGIAȚI, GUVERNE ȘI POMPIERI	307
Cetatea mondială și periferiile în mișcare	309
Trei într-o barcă, spre insula... lui Altiero Spinelli	316
Merkel, über alles!	322
Suferințele (cândva) tinerei Angela și glifosatul Monsanto	329
Viesparul libian: incendiatorii, milițiile, refugiații și pompierii	336
De la Kahlenberg 1683 la Kahlenberg 2017: Mitteleuropa și fantoma naționalismului	350
VIRAJELE ÎN CURBE STRÂNSE ALE POLITICII ITALIEI	359
Virajele în curbe strânse ale partidelor Italiei (I): Schimbarea la față postcomunistă și autodistrugerea stângii și dreptei	361

Virajele în curbe strânse ale partidelor Italiei (II): Micile-mari realități din vremurile stagnării	373
Virajele în curbe strânse ale partidelor Italiei (III): Imposibila conviețuire a național-populismului cu macronismul și merkelismul: benzina haosului european	386
Virajele în curbe strânse ale partidelor Italiei (IV): Național-populismul și farsa solidarității europene	394
Discursul din balcon și derapajul controlat	401
 PĂSTORUL LUMII.....	407
Misericordes sicut Pater!.....	409
Rugăciunea Papei Francisc la ultima oprire pe Via Crucis	414
Aripile albe trimise peste Ararat	417
 SFIDAREA PLANETARĂ	423
Parada din Piața Tiananmen sau amurgul ordinei internaționale cu un singur „polițist planetar”	425
Mitul „națiunii indispensabile”	430
„Președintele indispensabil”, între dezastrul climatic, atomica persană și utopia abatelui de Saint-Pierre	438
Căpitanul Fracasse în versiune postmodernă: un „erou al timpului nostru”	449
Cvartetul apocaliptic, Dürer și dezastrele potențiale	461
„Das Mädchen Angela” în exercițiul funcțiunii.....	472
 ÎN LOC DE EPILOG:	
PERICULOASELE DERIVE. REFLECȚII ASUPRA UNUI PREZENT FĂRĂ VIITOR ...	487

Tragedia greacă, deriva eurocrației și perspectivele unui dezastru geopolitic *

Cea mai elocventă imagine a tragediei pe care o trăiesc grecii, exasperați de strângerea curelei până la sufocare, este aceea a pensionarului disperat prăbușit pe trotuarul unei străzi din Salonic, în apropierea unui bancomat, consolat de un agent de poliție și de un funcționar al băncii (care mai are rezerve în Euro, ca toate băncile din Grecia, până în seara de azi). Fotografia a fost distribuită sâmbătă, 4 iulie, de Agenția *France Presse* și a făcut ocolul mapamondului: icoana de o zi a internauților, publicată de majoritatea cotidianelor importante de pe numeroase meridiane. Pensionarul grec distrus era alaltăieri simbolul unui dezastru anunțat. La Washington (sediul Fondului Monetar Internațional), Bruxelles (centrul operativ al UE) și Berlin (depoul „locomotivei Europei”), finanța, eurocrația și liderii Germaniei nu dădeau semne, în acea zi, ca și în zilele și lunile anterioare, că mortificarea speranțelor existențiale ale grecilor, generate de exasperarea măsurilor de austeritate impuse de FMI, Comisia UE și BCE, pot împlânzi rigorile doctrinei financiare a „mulgerii vacii până la epuizarea laptelui”. O „doctrină” care a mai fost pusă în practică și în alte ocazii de FMI, cu rezultate dezastruoase pentru economia țărilor ce au fost obiectul experimentului. Joseph Stiglitz, laureat al Premiului Nobel pentru Economie, atrăgea atenția (*Globalisation and its Discontents*, 2002; ed. it. *La globalizzazione e i suoi oppositori*, Einaudi, Torino, 2006) asupra faptului că în acțiunile statutare de acordare a împrumuturilor (cu condițiile conexe de restituire) și de restructurare a datoriilor externe, acțiuni ce constituie în bună parte „obiectul muncii” Fondului Monetar Internațional, respectiva instituție a impus, în raporturile cu diferite țări, rețete standardizate care nu au avut alt efect decât acela de agravare a situației debitului acestora, consecința fiind adâncirea crizelor productive, creșterea șomajului, devalorizarea forței de muncă și accentuarea sărăciei. Cu alte cuvinte, „rețeta” nu a stimulat procesele productive creatoare de bogăție națională. Conducerea Uniunii Europene a avut o idee mai mult decât nefericită în agregarea, în 2010, a FMI în elaborarea și punerea în practică a acțiunii de salvare a Greciei. Instituțiile ce s-au ocupat – prin reprezentanții lor

*<http://www.amosnews.ro/tragedia-greaca-deriva-eurocrației-si-perspectivele-unui-dezastru-geopolitic-2015-07-06>

— de „cazul Grecia” (FMI, Comisia UE, BCE) aveau interese prea diferite pentru a se putea preveni efectul bumerang asupra Uniunii Europene a acțiunii de „strângere (continuă) a șurubului” în raportul creditorilor cu Grecia. Într-un interviu recent (*La Repubblica*, 1 iulie 2015), Jacques Attali, economist de reputație internațională, consilier de cursă lungă al regretatului președinte francez François Mitterrand, a declarat că formarea așa-numitei „Troika”, devenită cu timpul un fel de sperietoare a nu puține guverne europene ce au probleme cu debitul extern și cu restructurarea lui, a fost o „gigantică greșală a UE”. Și nici nu putea fi altfel din moment ce grupul conducător al FMI răspunde în fața unui acționariat compus din 188 de state, având practic inițiativele orientate de un mic „nucleu dur” de „acționari de referință”, în cadrul căruia rolul principal revine Statelor Unite, ce deține în jur de 18% din participările la FMI. Celelalte state, care, ca și SUA, au câte un membru permanent în Consiliul Executiv (format din 24 de directori executivi) al Fondului, sunt Franța, Japonia, Germania și Marea Britanie. Valoarea cotelor deținute de aceste 5 țări le-a dat posibilitatea să conteze în organele Fondului pe un număr de voturi ce le asigură exercitarea unui veto prealabil asupra orientărilor programatice neconforme cu propriile interese. 3 din cele 5 sunt țări cu maximă pondere politică în UE. La distanță de câțiva ani de la intrarea FMI în operația de restructurare a debitului grec, chiar și fostul managing director al instituției din acea perioadă, Dominique Strauss-Kahn, are dubii asupra utilității participării la inițiativa respectivă. FMI a fost până în ultimele zile, cele anterioare replierii reprezentanților greci spre referendumul consumat duminică, 5 iulie, membrul cel mai inflexibil al „troicii”, acum eufemistic numită (pentru a nu excita prea mult alergia grecilor la ideea de supervizare a politicii lor de către un triumvirat ostil) Brussels Group.

Este util, ajunși la acest punct, să recapitulăm. A fi critici cu băncile creditoare și cu modul în care au gestionat criza datoriei externe a Greciei, decidenții politici ai UE nu trebuie să ne facă a uita responsabilitățile guvernelor elenice.

În noiembrie 2009, imediat după formarea Guvernului, primul-ministru George Papandreu a făcut public faptul că guvernele anterioare trucasera conturile Greciei astfel încât să pară a fi în linie cu tratatele. La sfârșitul anului 2009, deficitul (real) public al Greciei era de 12,7% în raport cu PIB, adică de 4 ori mai mult peste limita prevăzută pentru țările din zona Euro. Șomajul privea atunci 10% din forța de muncă. În martie 2010, cabinetul Papandreu a luat o serie de măsuri draconice de reducere a datoriei publice (printre care mărirea TVA de la 2% până la 21% pentru o serie de bunuri, taxe, congelarea pensiilor, reducerea salariilor funcționarilor publici cu 30%

Respect pentru oameni și cărți

etc.). Nu era suficient pentru o redresare peste noapte. În aprilie 2010, ministrul Economiei, Papakonstantinou, a declarat că Grecia se află în incapacitate de plată a titlurilor datoriei publice. Măsurile cabinetului Papandreou au constituit oricum un prim-plan concret de încercare de punere pe linia de plutire a conturilor Greciei și de a face să devină sustenabilă plata datoriei externe. Factori endogeni – principalul constând în absenta capacităților de producție în măsură a fi competitive pe piața externă și a acoperi și necesitățile esențiale interne – și exogeni (prelungirea crizei financiare internaționale, cu inevitabilele ei reflexe asupra economiilor expuse) au contribuit la agravarea unei situații deja deteriorate. De atunci, pe spinarea populației Greciei s-au revărsat, filtrate de „Troică”, încă 6 planuri de austeritate (sper că le-am numărat corect), ultimul fiind cel discutat pe data de 1 iulie a.c. („oferta generoasă” – precum a susținut Jean-Claude Juncker, președintele Comisiei UE) în cadrul Eurogrupului, într-un moment în care Guvernul Greciei era deja orientat spre referendum. Din 2010 și până acum câteva zile, structura datoriilor Greciei s-a schimbat fundamental. Punerea în evidență a schimbării datoriilor arată că o rezolvare a situației ar fi fost posibilă în urmă cu câțiva ani salvându-se în mod rezonabil salvabilul, adică Euro și unitatea prezentă și viitoare a UE într-un context de efectivă participare la repunerea pe picioare a economiei și societății elenice, care, dată fiind starea în care se află, nu va putea, cu siguranță, să facă eforturi peste puteri pentru plata datoriei.

În 2011, datoriile totale ale Greciei se cifrau la suma de 355 de miliarde de Euro. Din această sumă, o parte de 10% era reprezentată de datorii față de bănci din UE, 8% față de bănci din afara UE, 8% față de economiile grecilor gestionate de bănci, 15% față de guverne ale unor țări UE, 23% față de piața liberă, 15% față de băncile grecești, 15% față de BCE, 6% față de FMI.

În 2015, totalul datoriei Greciei se ridică la 323 de miliarde de dolari. 60% din această sumă (echivalentul a 141,8 miliarde) este reprezentată de datorii față de guverne ale UE prin mijlocirea EFSF (*European Financial Stability Facility* – creat în iunie 2010) și transformat în ESM (*European Stability Mechanism* – 27 septembrie 2012). Din suma citată mai sus, 52,9 miliarde sunt reprezentați însă de împrumuturi bilaterale. Președintele boardului guvernatorilor ESM este olandezul Jeroen Dijsselbloem, care este în același timp și președintele Eurogrupului, centrul de coordonare al politicilor financiare din zona Euro. În paranteză fie spus, nu se înțelege bine de ce domnul Dijsselbloem, a cărui experiență concretă de guvernare se mărginește la exercitarea funcției de ministru de Finanțe în Guvernul Rutte II, de la data de 5 noiembrie 2012 până la numirea sa în organismele UE,

trebuie să se pronunțe în legătură cu politica financiară a UE stând pe două scaune. În cadrul Eurogrupului Dijsselbloem, deși fără drept de vot, este membrul cel mai influent (în fapt un megafon „de grup” al ministrului german de Finanțe Schäuble), așa cum au demonstrat toate intervențiile sale publice în timpul tratativelor cu Guvernul grec pentru reeșalonarea debitului. Situația respectivă face parte din paradoxurile guvernării UE. Domnul Dijsselbloem este cunoscut pentru modul brutal în care, în timpul crizei financiare din Cipru, a „creat” un model de „salvare” a băncilor forțând prelevarea de sume din depozitele bancare, model prezentat de el mai întâi (2013) ca un succes de acțiune de „pedepsire” a băncilor, mai apoi ca o „greșeală” (față de titularii conturilor?). Pe ministrul Varoufakis, care trata de pe o poziție de netă dificultate, ținând cont de situația tragică a țării, l-a tratat cu dispreț, ca pe un „diletant”. Nu este de mirare că în dimineața zilei de astăzi, după victoria răspunsului „oxi” (nu!) la întrebarea supusă referendumului, Varoufakis și-a dat demisia, motivând că prezența sa nu este dorită de reprezentanța Eurogrupului. Varoufakis a acționat însă în virtutea unui mandat, și nu de capul său. Neputând determina schimbarea Guvernului grec, UE, care s-a implicat într-un mod nejustificat și inoportun, prin Juncker, în influențarea rezultatului referendumului din Grecia, a vrut să-și salveze poziția de forță prin eliminarea lui Varoufakis, pe care deja universități importante din Statele Unite îl așteaptă cu porțile deschise. Un alt 6% din debitul grec este în mâinile BCE, în timp ce FMI deține 10%. Un 15% privește alte bonduri. Un alt 3% aparține altor bănci grecești, 1% aparține Băncii Naționale a Greciei și un alt 1% unor bănci străine. Totalul datoriei în 2015 ar fi, deci, cum am arătat, de 323 de miliarde, sumă pe care Grecia, cu siguranță, nu o va putea restitui. Cifrele de mai sus fac parte din evantaiul de informații furnizate presei internaționale de părțile interesate.

Este de ținut cont de faptul că în 27 octombrie 2011 a fost efectuată prima „tundere” a datoriei, așa-numitul „haircut”, pe spinarea datoriilor către alte guverne: a fost tăiat în proporție de 50%, în parte șters definitiv și în parte convertit în titluri cu scadență lungă, până la 45 de ani (o enormitate economică!), un pachet de 150 de miliarde de dolari din datorie. A urmat un alt „haircut”, care a avut ca efect faptul că în loc ca datoria să ajungă la nivelul a 240% din PIB, să coboare la nivelul de „doar” 175% din PIB, cifră în sine aberantă, dar care dă oricum măsura ușurinței cu care timp de decenii grecii s-au îndatorat fără acoperire în economia reală a țării. În 2014, Grecia a avut un PIB de 180 de miliarde de Euro și pentru 2015 era prevăzut un PIB de 184 de miliarde de Euro, în condițiile actuale dificil de realizat. Se părea că după lansarea de către Eurogrup, la Copenhaga, în martie 2012, a European

Respect pentru banii griți

Stability Mechanism, dotat cu 800 de miliarde de Euro, și după succesiva subscriere de către Grecia a unui memorandum cu angajamente concrete, ceea ce a avut ca urmare deblocarea unui al cincilea pachet de fonduri de 100 de miliarde de Euro, lucrurile ar fi putut să meargă în direcția indicată de către creditorii. În aprilie 2014, Grecia a revenit pe piețele internaționale plasând titluri de stat în valoare de 3 miliarde cu 4,75% dobândă, la scadența decenală ajungându-se la 5,7%. Iluzia a durat puțin, Syriza a ajuns la putere și a punctat pe efectivă epuizare de forțe a unei bune părți a populației, acea parte care a asigurat victoria referendumului în care se cerea acceptarea populară sau respingerea condițiilor impuse de Eurogrup, condiții susținute în mod explicit de Germania, în mod bâlbâit de Franța, în mod ambiguu de Italia (care susține că „și-a făcut temele”) și în mod decis de Spania și Irlanda, care au luat măsuri extreme, dureroase, de austeritate și redresare, după ani de veselie financiară bazată pe îndatorări fără acoperire și „finanță creatoare”.

Ce se va întâmpla în raporturile între Grecia și Uniunea Europeană este greu de spus. Ni se pare semnificativ că președintele Obama, intuind corect complicațiile economice globale și complicațiile geopolitice euro-mediteraneene ale eventualei ieșiri a Greciei din zona Euro, a intervenit personal pentru moderarea poziției intransigente a FMI. Doamna Lagarde, pe de altă parte, tocmai și-a depus candidatura pentru un nou mandat și esențial pentru reușita renumirii este să nu-și îndepărteze „acționarii”, care nu sunt doar cele cinci țări reprezentate permanent în boardul directorilor executivi. Fapt este că, în ultimele zile, dă semne de flexibilitate. Semn că la Casa Albă telefoanele funcționează bine și pentru cauze juste, nu doar pentru invazii, ocupații, intervenții și alte destabilizări...

Varoufakis nu mai este la masa negocierilor și, în consecință, domnul cu nume de nepronunțat (Dijsselbloem) nu mai are un antagonist. Inefabilul Juncker – care a gestionat mulți ani transformarea Marelui Ducat de Luxemburg într-un veritabil „paradis fiscal” din inima Europei, la doi pași de Bruxelles – trebuie să-și înghită cuvintele de stimulare a răspunsului „da” la referendumul de duminică, răspuns care, dacă ar fi fost majoritar, l-ar fi aruncat peste bord, în opoziție, pe Tsipras (cu menținerea posibilității de a câștiga alegerile anticipate).

Comisia UE, printre altele, trebuie să-și revizuiască din temelii politicile economice, punctând pe ceea ce, declarativ, este obiectivul fundamental al activității sale: asigurarea „coeziunii” economice, politice, sociale la nivelul întregii Uniuni. Ceea ce înseamnă – credem – și repararea propriilor erori. Este de necrezut faptul că la Bruxelles nu s-a știut, până în 2009, că rapoartele privind conturile Greciei erau trucate: datele fundamentale ale economiei

grecești erau în mâna tuturor analiștilor, ba chiar se pretau la interpretări intuitive. De la mijlocul anilor '90, Grecia devenise o mică regină a Balcanilor. Întreprinderile ei de stat (pardon: ale „capitalismului de stat”) au participat la privatizări ale altor întreprinderi de stat, din țări căzute din pomul socialismului. Fără a avea forța tehnică și financiară pentru a le metaboliza, noii stăpâni din Sud-Est s-au mărginit în nu puține cazuri a le canibaliza, precum s-a întâmplat în România cu Romtelecom, intrată în posesia, contra unor sume derizorii, și cu complicitatea coruptă a mai multor guverne ale României, a celei mai amărâte companii de telefonie din Comunitatea Economică Europeană a timpului.

Tsipras a cedat excesiv populismului în detrimentul realismului. Grecia, dacă vrea să supraviețuiască, pentru a putea reveni la un nivel de viață decent, trebuie să pună pe picioare o economie reală, acum inexistentă. Nu se poate trăi doar din turism (7% din PIB). Cam toate cererile de reformă avansate de UE erau raționale. Nu se vede de ce în Grecia armatorii nu trebuie să plătească taxe și, în general, de ce nu trebuie încasate taxele. Nu se vede de ce un funcționar public poate ieși la 52 de ani la pensie, dacă are copii de întreținut. La pensie, înaintea măsurilor de austeritate, femeile puteau ieși în mod normal la 60 de ani și bărbații la 65, cu 35 de ani vechime. În medie, însă, datorită diferitelor subterfugii legale, femeile ajung la pensionare în medie la 59 de ani și bărbații la 63. „Troica” a formulat exigența ca până în 2022 să se ajungă la vârsta de pensionare (femei și bărbați) de 67 de ani. În multe țări UE se iese de altfel la pensie, indiferent de starea familială, la 65-67 de ani. În momentul de față, media de folosire a pensiei de către subiecții pensionați este în Grecia de 24 de ani; în UE, luată în ansamblu, este de 17. Cheltuiala socială a Greciei reprezintă 24% din PIB, față de 22% a Norvegiei. Aparatul public al Greciei a fost și rămâne supradimensionat în raport cu toate țările UE. În 2012, salariații publici reprezentau 25% din totalul personalului ocupat (ulterior a fost redimensionat la 17,6%), în timp ce media UE era de 15,1%. Pe lista profesiilor „care uzează organismul” și care micșorează vârsta de pensie, la 50 de ani pentru femei și 55 pentru bărbați, figura, până în 2012, un număr de 580 de profesii printre care coafori, brutari, muzicanți cântând la instrumentele de suflat etc., și exemplele pot continua.

Desigur, problema fundamentală a acestor zile rămâne absorbirea șocului grec și evitarea soluției radicale a eliminării Greciei din zona Euro. Pagubele – pentru toți – sunt de neprevăzut: economice și politice. Thomas Mayer, fost coordonator al economiștilor de la Bundesbank, este de părere (interviu din 4 iulie 2005 pentru *Corriere della Sera*) că în situația actuală e de preferat ca Grecia să adopte „soluția Muntenegru”, adică să folosească Euro

ca monedă străină cu un curs legal. Ar fi singura modalitate de împăcare a caprei cu varza. De altfel, Grecia nu poate fi expulzată din eurozonă și nici din UE. Nu există mecanism care să prevadă o astfel de situație. Prin neparticiparea la Eurogrup, Grecia însă nu va mai putea avea acces la Eurosistem și, în consecință, BCE nu mai poate injecta lichiditate de urgență în băncile sale. Aceasta este o perspectivă terorizantă pentru toți grecii; pentru ei deja diseară bancomatele pot fi ceea ce pentru însetați sunt în deșert puțurile secate.

Este necesară, dată fiind situația, nu doar rigoare formală și selectivă în politicile Uniunii Europene, ci și o deplină manifestare a solidarității într-un moment dramatic pentru un membru al său, pentru țara care a generat, cu istoria și cultura sa, însăși noțiunea de Europa. Este de amintit faptul că în anii 2000, atât Franța cât și Germania au avut probleme cu respectarea parametrilor economici stabiliți la Maastricht și că s-a făcut în așa fel încât să se recurgă la „derogări”, din motive „obiective”, pentru asigurarea creșterii economice și relansării economiei. După reunificarea sa, Germania a tratat restul țărilor UE ca pe o piață extern-internă, uitând că renașterea ei economică se datorează și faptului că în 1954 i s-au șters toate datoriile potențiale față de statele – Grecia, inclusă – pe care guvernarea nazistă le-a devastat în al Doilea Război Mondial. Nu numai intrarea în zona Euro a Greciei, ci și intrarea altor state a avut loc în condiții în care există nu doar suspiciunea, ci și siguranța absolută a cosmetizării conturilor prin manevre financiare de transfer de sume dintr-un buzunar în altul, de regulă din cel al depunătorilor sau salariaților în buzunarele statului (contribuția ad hoc, fixată, spre exemplu, de Guvernul Prodi).

Cine scrie aceste rânduri este convins că Stiglitz și Krugman aveau dreptate susținând că se puteau evita consecințele derivatei economice a Greciei încă de la tragerea semnalului de alarmă de către George Papandreu. Întreaga comunitate internațională și-ar fi putut atunci asuma participarea la redistribuirea procentelor de asanare a datoriei grecești: costurile ar fi fost de 100 de miliarde. La suma ce tinde spre 330 de miliarde de Euro, datorată acum de Grecia creditorilor, trebuie să se adauge suma datoriilor tăiate în parte, „tăieturile” fiind suportate de structuri financiare „expuse”. Totalul contabilizabil ar fi de aproximativ 500 de miliarde de Euro, adică de 4 ori mai mult decât PIB-ul României. Grecia nu poate fi lăsată însă singură. Fără investiții și reforme care să dea soliditate sistemului-țară se poate ajunge la o derivă periculoasă. Doar 8% din sumele cu care a fost „ajutată” până acum au intrat efectiv în circuitul productiv sau social al Greciei. Grosul a fost folosit pentru plățirea ratei dobânzilor către creditori.

Cifra a fost indicată recent și de Massimo D'Alema, de trei ori prim-ministru al Italiei și europeist convins. Solidaritatea europeană nu poate consta în crearea de volane financiare hrănite de sărăcirea și aducerea populațiilor în stări disperate pentru a se plăti dobânzi cămătărești, uneori până la două cifre procentuale, băncilor.

Coșmarurile geopolitice ale unor comentatori – printre care se numără și Pascal Lamy, fostul șef de cabinet al lui Jacques Delors, exemplar președinte (1985-1995) al Comunității Economice Europene (devenită UE în 1993) – care ipotizează intenții ale Syriza de transformare politică a Greciei într-un fel de Venezuelă din centrul Mediteranei, nu sunt de luat în serios. Nu numai deoarece Grecia nu are nici măcar petrol, ci deoarece are vocație continentală. Fără Europa, Grecia nu există decât la timpul trecut. Fără Grecia, Europa, în forma imperfectă pe care o cunoaștem astăzi, nici măcar nu s-ar fi născut. Pe Sorin Roșca, ce a scris în paginile electronice ale *Amos News* unele considerații de același gen și care acum are nevoie de ceva soare, îl asigur amical că o viitoare vacanță a sa pe insula Santorini nu va fi tulburată de debarcarea pe plajă a unui desant din submarinele rusești cu baza la Sevastopol sau de o rachetă trasă de un lansator de la baza navală de la Tartus (Siria). Rusia are, momentan, alte treburi...

6 iulie 2015

Finis Europae (I) Suntem cu toții greci (1)*

**Tucidide, prizonier ideologic la Berlin • Polifem îi scoate ochii lui Ulise •
Grecia pierde suveranitatea • Uniunea Europeană se împotmolește în
proprile proceduri**

Motto:

*Suntem cu toții greci. Legile noastre, literatura noastră, religia noastră,
artele noastre își au rădăcinile în Grecia. Dacă nu ar fi existat Grecia,
am fi fost astăzi sălbatici și idolatri.*

Shelley, 1822

Citatul de mai sus, extras din prefața lui Shelley la drama lirică *Hellas*, scrisă la Pisa în 1821 și publicată în anul următor (acela al morții poetului) la Londra, nu are nevoie de comentarii. În vremea când a fost scrisă drama lui Shelley, inspirată în bună parte de *Perșii* lui Eschil, o bună parte din ce avea mai bun intelectualitatea europeană a timpului era mobilizată în jurul proiectului ideal de ajutorare a mișcării pentru independență și Renaștere a Greciei. Devenise pentru mulți intelectuali aproape o misiune de viață participarea, după puteri, la crearea curentului de opinie, pentru a face ca patria grecilor – care după Renaștere a furnizat atât culturii Occidentului catolic și protestant, cât și Orientului ortodox fundamentale sugestii și modele de gândire și acțiune – să revină între hotarele civilizației Europei creștine, ieșind din îmbrățișarea mortală a turcocrăției. Mitul Greciei antice îi pune pe grecii începutului secolului al XIX-lea într-o linie de continuitate ce putea face palpabilă, vie istoria glorioasă a unei culturi din care se adăpaseră timp de secole cultura, arta, politica, filosofia și știința țărilor din perimetrul geografic ce a primit numele frumoasei fiice a lui Agenor, răpită de taurul-Zeus și dusă în fascinanta insulă Creta. Anul scrierii dramei citate corespunde, pentru noi, românii, cu anul aventurii romantice a Vladimirescului și al formulării de către acesta al principiului că „Țara este norodul și nu tagma jefuitorilor”. Erau anii Eteriei și ai pregătirii, în rândul grecilor aflați înăuntrul Imperiului Otoman sau în exil, viitorului Eladei. Shelley fusese vizitat la Pisa de tânărul descendent din os fanariot Alexandru Mavrocordat (1791-1865),

* <http://www.amosnews.ro/finis-europae-2015-07-21>

care îl urmăsea în exil la Viena pe autorul primului cod de legi moderne din Principatele Dunărene, unchiul său, domnitorul, și el fanariot, Ioan Gheorghe Caragea (1812-1818). Drama *Hellas* este dedicată de Shelley lui Mavrocordat: „To His Excellency Prince Alexander Mavrocordato late secretary for foreign affairs to the Hospodar of Wallachia the drama of *Hellas* is inscribed as an imperfect token of the admiration, sympathy, and friendship of the author. Pisa, November 1, 1821”. În anii următori scrierii dramei, Mavrocordat va participa activ, pe solul grec, la obținerea independenței și la consolidarea statului.

Entuziasmul intelectualilor și unor luminați oameni politici pentru constituirea statului grec a mers în paralel și s-a adăpat, în Europa, la entuziasmul preexistent pentru cultura antichității elene. Inefabilul și extraordinarul Lord George Byron, decedat în 1824, la vârsta de 37 de ani, în urma unei febre căpătată la Missolonghi, unde plănuia acțiuni împotriva otomanilor împreună cu Alexandru Mavrocordat, este un sublim erou național al Greciei, exemplu al supremului devotament pentru o cauză nobilă. Istoria antichității elene este de altfel plină de astfel de figuri nobile; ele au stimulat avântul romantic al lui Byron pentru cauza greacă. Asemenea figuri au alimentat, în mediul în care mi-am făcut studiile universitare, în anii dificili ai totalitarismului, reflecțiile despre bine și rău, despre democrație și morală. Evoc aici splendidele cursuri speciale și seminarii, dedicate instituțiilor *polisul*-ui și istoriografiei antice, pe care le țineau în cadrul grupei noastre (ce se specializa în Arheologie și Istoria lumii antice la Facultatea de Istorie a Universității București), în anii '60, doi extraordinari savanți: profesorii Emil Condurachi și Dionisie Pippidi – acesta secondat de o foarte tânără și deja foarte preparată asistentă, Zoe Petre. Ei ne-au introdus în hățișul modernității incerte și oprimate încercând a ne face să extrapolăm din context valorile emblematice ale culturii antice și să definim, prin raportare la prezent, principiile fundamentale ce stăteau la baza altei societăți, principii permanent actuale.

Valoarea didactică a istoriei antichității, culturii, artei și a mitologiei grecești a interesat de altfel floarea intelectualității din generațiile anterioare nouă. Fiecare țară a Europei – care nu este doar Uniunea Europeană – are exponenții ei de referință în acest sens. La germani, cultul antichității elene a luat în unele împrejurări forme idolatrice: l-au ilustrat personalități precum Winckelmann, Goethe, Hölderlin, Nietzsche. Nu există capitală importantă din Europa care să nu aibă în principalul său muzeu sculpturi, fresce, mozaicuri, părți sau chiar ansambluri din monumente glorioase ale Greciei antice. La Londra, la British Museum, se află frizele Partenonului aduse cu complicitatea